

บทที่ ๔

ความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนในข่าวการเมือง

บทนี้เป็นการศึกษาความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนในข่าวการเมือง จากการศึกษาพบว่า ถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนสื่อความหมายในทางเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นภาพ หรือสื่อความหมายให้ชัดเจน การสื่อความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนนี้ต้องการที่จะใช้อธิบายลักษณะต่างๆ ของนักการเมือง สภาพเหตุการณ์ทางการเมืองและเหตุการณ์บ้านเมืองอื่นๆ ที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับการเมือง ถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนนี้มีวิธีการใช้ถ้อยคำเพื่อเปรียบเทียบ มีลักษณะเป็นถ้อยคำที่ทำให้เกิดภาพในใจ โดยใช้กลวิธี หรือชั้นเชิงในการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีพลังที่จะสัมผัสอารมณ์แก่ผู้รับสารจนเกิดความประทับใจ เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและเกิดอารมณ์สะเทือนใจมากกว่าที่จะกล่าวอย่างตรงไปตรงมา (ภาษากับการสื่อสาร : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร น. ๔๕)

๑. รูปแบบของส่วนในข่าวการเมือง

๑.๑ ส่วนแบบอุปลักษณ์ หมายถึง ส่วนที่สื่อความหมายโดยนัย ไม่กล่าวเปรียบเทียบโดยตรง ไซ้คำน้อย แต่กินความหมายมาก อาจใช้คำแสดงการเปรียบเทียบว่า “เป็น” หรือ “คือ” หรืออาจจะไม่มีคำว่า “เป็น” หรือ “คือ” ปรากฏอยู่ในข้อความ ยกแต่สิ่งทีนำไปเปรียบให้ผู้รับสารอ่านตีความและเข้าใจเองว่าสิ่งที่นำไปเปรียบนั้นคืออะไร หมายความว่าอย่างไร โดยสังเกตจากเนื้อความในบริบท ดังนี้

๑.๑.๑ ส่วนที่มีคำแสดงการเปรียบเทียบ หมายถึง ส่วนที่มีถ้อยคำเปรียบเทียบ เป็น และ คือ เช่น

เป็นนักบุญ

หมายถึง ผู้กระทำตนเป็นคนดี ช่วยเหลือผู้อื่น นักบุญ
เป็นอุปลักษณ์ มีคำแสดงการเปรียบเทียบ “เป็น”
ตัวอย่าง
ทักษิณขำเล่นงานนักศึกษาพม่า เป็นนักบุญมีขอบเขต
(มติชน ๑๒ ก.ค. ๓๖ น. ๑)

เป็นระเบิดเวลา

หมายถึง อันตรายที่กำลังรอเวลาที่将会เกิดผลขึ้น
ระเบิดเวลา เป็น อุปลักษณ มีคำแสดงการเปรียบเทียบ
“เป็น”

ตัวอย่าง

การตรวจสอบ “คุณสมบัติรัฐมนตรี” ตามกฎหมาย
รชน.มาตรา ๑๖๓ และ ๑๖๘ ก็ยังเป็นระเบิดเวลาที่ทำ
ให้การปรับรัฐมนตรี พลังธรรมมีอุปสรรค

(ไทยรัฐ ๑๗ ต.ค. ๓๗ น.๕)

๑.๑.๒ สำนวนที่ไม่มีคำแสดงการเปรียบเทียบ หมายถึง สำนวนที่ไม่มีคำแสดงการ
เปรียบเทียบ “เป็น” และ “คือ” จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในข่าวการเมืองมีลักษณะการ
เปรียบเทียบประเภทนี้มากที่สุด เช่น

ตอ

หมายถึง อุปสรรค สิ่งที่มาขัดขวางมิให้กระทำการ
ใดๆได้

ตัวอย่าง

เริ่มเห็นใจ “พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร” เรียกร้องปรับ
กรม. ปรากฏว่าเจอ “ตอ” จนบุกไม่ไหว

(เดลินิวส์ ๓๑ ต.ค.๓๘ น.๔)

มือที่สาม

หมายถึง บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ แต่
หาโอกาสที่จะสร้างความเสียหาย หรือทำให้
เหตุการณ์นั้นๆ เลวร้ายลงในทางการเมืองนั้นมือที่
สามเป็นบุคคลที่มักจะสร้างสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิด
ขึ้นในบ้านเมืองให้เลวร้ายลง เช่น การชุมนุมเพื่อเรียก
ร้องเรื่องต่างๆของประชาชน มักจะมีผู้สร้าง
สถานการณ์หรือเข้าไปทำร้ายประชาชนเพื่อสร้าง
เหตุการณ์ว่ารัฐบาลทำร้ายประชาชน ทำให้ประชาชน
ต่อสู้กับตำรวจกลายเป็นเหตุการณ์นองเลือด เป็นต้น

ตัวอย่าง

ห้วนมือที่สามเข้าแทรกเสถียรภาพรัฐบาล

(ดาวสยาม ๑๕ พ.ค. ๓๕ น.๓)

มุ้ง

หมายถึง พรรคพวก ฝ่าย

ตัวอย่าง

“ขอยืนยันว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง

เลขาธิการพรรค พรรคชาติไทยไม่เคยมีความแตกแยก มีเพียงมุ้งเดียวเท่านั้น ไม่มี มุ้งเล็กมุ้งใหญ่ ส่วนพล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ นั้นจะมาเป็นที่ปรึกษาของพรรค แต่คงไม่สมควรรับเลือกตั้งและจะไม่รับตำแหน่งใดๆ พรรคเราต้องการนายกฯที่มาจากการเลือกตั้งเท่านั้น”
พ.ต.เทอดฤทธิ์กล่าว (มติชน ๒๘ พ.ค. ๓๕ น. ๒๐)

ร่างทรง

หมายถึง ตัวแทนที่มีอำนาจบริหารงานในทางปฏิบัติแต่จะอยู่ถูกผู้อื่นควบคุมในการบริหารงาน

ตัวอย่าง

เทวดาเดือดตอกกลับชวนให้จับต่านักวิชาการ รัฐบาล ไม่ใช่ร่างทรงเผด็จการ

(มติชน ๒ ธ.ค. ๓๔ น.๒)

ลูกแกะ

หมายถึง ผู้ที่ตกอยู่ในภาวะลำบาก

ตัวอย่าง

ตอนนี้ ส.ส. มีสภาพไม่ต่างจากลูกแกะทำไร่นัก

(เดลินิวส์ ๓๐ ก.ค. ๓๘ น.๖)

๑.๒ สำนวนแบบสัตว์กิริยา หมายถึง สำนวนที่นำกิริยาท่าทางของสัตว์ มาใช้เปรียบเทียบกับ การแสดงกิริยา ท่าทางต่างๆของมนุษย์ เช่น

กัด

ในทางการเมืองหมายถึง ไล่ร้าย หรือ คำ สำนวนนี้ เป็นการนำกิริยา “กัด” ถ้าใช้กับสุนัข หมายถึง การใช้ ปากต่อสู้กัน หรือทำร้ายคู่ต่อสู้ ในทางการเมืองสื่อ มวลชนมักใช้สำนวน “กัด” กับการแสดงกิริยาของ บุคลากรทางการเมืองที่ทะเลาะกันหรือไม่ลงรอยกัน มีความขัดแย้งกัน

ตัวอย่าง

“โด้ง” กัด “บรรหาร ไม่เจ๋งจริง

(มติชน ๑๐ มี.ย. ๓๘ น.๑๕)

เข้าคอก

หมายถึง เข้าไปอยู่ในอีกพรรค หรืออีกฝ่ายหนึ่ง “เข้าคอก” มาจากกิริยาของสัตว์ที่ถูกเจ้าของต้อนเพื่อ เข้าไปในคอกที่จัดสร้างไว้เพื่อขังสัตว์เหล่านั้นในทาง การเมือง หมายถึง บุคลากรทางการเมืองย้ายพรรคไป อีกพรรคหนึ่ง ย้ายสังกัดพรรคการเมืองใหม่

ตัวอย่าง

“สรวุฑ” เข้าคอก “จิ๋ว” อาสาสร้างถนน

(ข่าวสด ๑๘ ม.ค.๓๕ น.๖)

ตีปีก

หมายถึง ดีใจมาก แสดงอาการดีใจจนออกนอกหน้า “ตีปีก” เป็นการแสดงกิริยาของสัตว์ประเภทสัตว์ปีก เช่น เป็ดไก่ เมื่อมันพอใจ ในทางการเมืองมักใช้เพื่อ แสดงอาการของพรรคการเมืองที่ทราบว่าตนได้ เปรียบฝ่ายตรงข้าม

ตัวอย่าง

ฝ่ายค้านตีปีก “น้ำชาติ” จัดแผนเด็ดคว่ำชวน

(ไทยรัฐ ๕ พ.ค. ๓๘ น.๓)

เลีย

หมายถึง ประจบสอพลอ สำนวนนี้มาจากกิริยาของ สัตว์ เช่น สุนัข หรือแมว ที่มักจะเลียเจ้าของเพื่อขอ อาหาร หรือแสดงความจงรักภักดีต่อเจ้าของในทาง การเมื่อนั้นการใช้สำนวน “เลีย” ใช้กับบุคคลที่ ประจบผู้ที่มีอำนาจเพื่อให้ช่วยเหลือ และสนับสนุน ตนให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ การงาน

ตัวอย่าง

ระบบเด็กฝากยังคงมีอยู่ในสังคมไทย เด็กใครเด็กมัน ใครเลียดีก็มีคนสนับสนุนยกย่องใครไม่รู้จักจะเลียก็ จงย้ายอยู่กับที่ต่อไป (ดาวสยาม ๒๓ ต.ค. ๓๔ น.๓)

๑.๓ สำนวนแบบอติพจน์ หมายถึง สำนวนที่ใช้คำกล่าวเกินจริง เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เป็นการใช้อ้อยคำเพื่อแสดงความคิดของผู้กล่าว เพื่อต้องการย้ำความหมายหนักแน่นจริงจัง ตัวอย่างเช่น

เนียนเนื้อ

หมายถึง ขอมเสียดสละผลประโยชน์ที่เป็นส่วนของตน
ตัวอย่าง

ผลการเจรจาล่าสุด “ดอกบัว” ได้ยุติสาหกรรมคืน แลกกับกระทรวงวิทย์ แถมรมต.สำนักนายฯ เก้าอี้ ลูกพรศปลาไหลแข่งวิ่งเอาตำแหน่งถึงขั้นเนียนเนื้อ ขายที่ราคาถูก ลีอบบี้สุดกำลังขอนั่งตำแหน่งรมต.

(มติชน ๑๓ เม.ย. ๓๕ น.๑)

เขี้ยวปาก

หมายถึง ปิดปากไม่เผยเรื่องราวที่เป็นความลับต่างๆ
ตัวอย่าง

สนั่นขอชาติพัฒนาเขี้ยวปากวิจารณ์ สปก.๔-๑๑

(สยามรัฐ ๑๐ ม.ค. ๓๘ น.๑)

หน้าบานแฉ่ง

หมายถึง ดีใจมาก

ตัวอย่าง

“เสธ” หน้าบานแฉ่ง หลังกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ประกาศถอนอายุัด (มติชน ๑ ก.ย. ๓๗ น.๓)

๑.๔ สำนวนแบบสัทพจน์ หมายถึง สำนวนที่เลียนเสียงต่างๆ เช่น เสียงธรรมชาติ เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ หรือ เลียนเสียงร้องของคนเมื่อตกใจกลัว เช่น

กรีด

หมายถึง ไม่พอใจมาก มาจากเสียงร้องที่ตกใจกลัว หรือแสดงความไม่พอใจของผู้หญิง แต่ในทางการเมืองสามารถใช้ได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง หมายถึง ไม่พอใจ หรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งต่างๆ

ตัวอย่าง

แปรญัตติงบประมาณ “ก๊ก” กรีด สื่อมวลชนอย่าแสร้ง “ชวน” ยอมส่ง ๑๓ รมต.ให้สอบภาษา

(บ้านเมือง ๕ ก.ค. ๓๖ น.๑)

แยะๆ

หมายถึง ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นในเรื่องราวต่างๆ สำนวนนี้แต่เดิมเลียนเสียงมาจากคนที่เป็นใบ้ที่ไม่สามารถพูดอะไรได้นอกจากส่งเสียงว่า คล้ายกับเสียง “แยะๆ”

ตัวอย่าง

บรรหารรุตชิปากไม่ให้สัมภาษณ์อะไรนอกจาก แยะๆ (เดลินิวส์ ๓ ก.ย. ๓๘ น.๓)

ว้าก

หมายถึง ไม่พอใจ ดูหรือว่าอย่างรุนแรงเลียนเสียงมาจากการตวาดของคน เมื่อโกรธ หรือไม่พอใจ

ตัวอย่าง

“อมเรศ” ว้ากถูกถาม กม.สิทธิบัตร

(มติชน ๑๔ ม.ค. ๓๗ น.๓)

๑.๕ สำนวนแบบคำตรงข้าม หมายถึง สำนวนที่มีคำตรงข้ามกันเป็นส่วนประกอบอยู่เพื่อให้ความหมายที่รู้สึกขัดแย้งมาอยู่ด้วยกัน เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้แก่คำแรก เช่น

ขาวเป็นดำ

หมายถึง เปลี่ยนจากแบบหนึ่งไปสู่แบบหนึ่ง หรือ กลับตาลปัตรไม่ตรงตามความคาดหมาย คำว่า ขาว และ ดำ ต่างมีความหมายตรงข้ามกัน

ตัวอย่าง

คำพูดที่ว่า “นักการเมืองต้องพูดขาวเป็นดำ” นั้น ว่าที่จริงเกือบลืมไปแล้วเพราะหลังๆ พูดจริงทำจริงเสียเป็นส่วนมาก (เคลลินิวส์ ๑๑ ส.ค. ๓๕ น.๓)

ลูกผีลูกคน

หมายถึง ไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเหตุการณ์จะลงเอยหรือเป็นไปในแบบใด ยังไม่สามารถตัดสินได้

ตัวอย่าง

ตั้งรัฐบาลยังลูกผีลูกคน “ณรงค์” กลั่นใจแถลงเคลียร์ข้อกล่าวหาสหรัฐฯ ปฏิเสธเดียวไม่เคยพัวพันเกี่ยวข้อง (เคลลินิวส์ ๒๘ มี.ค. ๓๕)

เหล่าเก่าในขวดีใหม่

หมายถึง สิ่งเก่าๆ ที่ยังคงเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงในทางการเมืองนั้น “เหล่าเก่า” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหน้าเก่า “ขวดีใหม่” หมายถึง คณะรัฐบาลชุดใหม่หรือ สภาผู้แทนราษฎรที่ตั้งขึ้นมาใหม่

ตัวอย่าง

ความจริงต้องการพรรคการเมืองแบบนี้นี้หรือ ที่พรรคการเมืองของไทยส่วนใหญ่ดำเนินบทบาทไปทำนองนี้ ไม่ใช่ของใหม่แต่อย่างใด เหล่าเก่าในขวดีใหม่ที่แตกต่างกันออกไป (มติชน ๗ พ.ย. ๓๔ น.๕)

ออกหัวออกก้อย

หมายถึง ไม่สามารถตัดสินได้ว่าจะเกิดสิ่งใดขึ้น ตัวอย่าง หมากการเมืองตานี้รุนแรงเหลือเกิน แทบไม่เหลือที่ให้ทั้งสองฝ่ายหายใจ...แรงขึ้นทันที วันรัฐบาลนัดรัฐสภาแถลงนโยบายไม่รู้ออกหัวออกก้อย (เคลลินิวส์ ๖ พ.ค. ๓๕ น. ๔)

๒. การสื่อความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวน

การสื่อความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนมุ่งที่จะใช้บรรยายความหมายถึงลักษณะ อุปนิสัย ภูมิลำเนา สถานที่เกิด กิริยาอาการของนักการเมือง และเหตุการณ์ทางการเมืองตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ของบ้านเมืองที่เกิดขึ้น โดยมีปัจจัยทางการเมืองเป็นปัจจัยสนับสนุน สำนวนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้บรรยายภาพเหล่านั้นเป็นการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักการเมืองกับสิ่งต่างๆ จากการศึกษาสามารถแบ่งสำนวนตามการสื่อความหมายได้ดังนี้

๒.๑ สำนวนที่สื่อความหมายถึงนักการเมือง ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนประเภทนี้หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงลักษณะต่างๆ ของบุคลาการทางการเมืองอันได้แก่ คุณสมบัติพิเศษ รูปร่างหน้าตา ถิ่นที่อยู่และสถานที่เกิด ความสามารถ สถานภาพ ผลงาน การพูดและอารมณ์ความรู้สึก ดังนี้

๒.๑.๑ สำนวนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติพิเศษ หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงถึงคุณสมบัติด้านต่างๆ ของบุคลาการทางการเมืองซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นลักษณะเด่นของบุคลาการ ดังนี้

ไฉนเสาร้ติดหล่ม

หมายถึง บุคคลที่มีความลำหลังมาก ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ในทางการเมืองหมายถึง นายสมัคร สุนทรเวช สำนวน “ไฉนเสาร้” เป็นสัตว์โบราณ จึงใช้แทนความหมายที่โบราณและเพิ่มคำว่า “ติดหล่ม” มาขยายเพื่อเพิ่มความหมายให้ชัดเจน ไม่เพียงแต่เป็นไฉนเสาร้ธรรมดาเท่านั้นหากแต่ยังติดหล่ม คือไม่สามารถพ้นไปจากความโบราณนั้นได้ ยังคงยึดติดอยู่กับที่

ตัวอย่าง

ชมพู่ทำนึ่งได้ฉายาใหม่ “ไฉนเสาร้ติดหล่ม”

(เดลินิวส์ ๓ ก.ย. ๓๘ น. ๒)

นินจา

สำนวนนี้แสดงลักษณะของบุคคลที่คูลึกลับ ไม่ค่อยเปิดเผยตัวเคลื่อนไหวหรือผู้ที่เปลี่ยนสถานที่อยู่อย่างรวดเร็ว นินจา เป็นนักรบโบราณของญี่ปุ่น นินจาเป็นลูกน้องของพวกขุนนาง มีฝีมือมาก ทำตัวลึกลับอยู่ไม่

เป็นที่ ทาการเมืองหมายถึง บุคคลที่ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว แต่บุคคลเหล่านี้ไม่ค่อยเปิดเผยตนเองนัก

ตัวอย่าง

ยังไม่ชัดเจนก็แต่ “เสี่ยคลอสเตอร์” สมพงษ์ อมรวิวัฒน์ ที่ทำตัวเป็น “นินจา” ยึกยักๆ ไม่เข้าค่าย ไหนเสี่ยที่ (ไทยรัฐ ๒๘ ก.ค. ๓๕ น. ๑๑)

ปลาไหลใส่สเกต

สำนวนนี้แสดงให้เห็นลักษณะของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อครั้งเป็นหัวหน้าพรรคชาติไทย ภาพลักษณ์ของท่านเป็นภาพที่เป็นคนเจ้าเล่ห์ ปลิ้นปล้อน ไม่ซื่อตรง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างรวดเร็ว เปรียบเสมือนปลาไหลที่ลื่นตัวลื่นมากไม่สามารถจับให้อยู่มือได้ง่ายๆ และในที่นี้เติม “ใส่สเกต” เข้าไปด้วยเป็นการเพิ่มความหมายว่าเจ้าเล่ห์ มากจนไม่มีใครสามารถตามได้ทันเพราะมีความเร็วเพิ่มมากขึ้นเหมือนใส่สเกตเข้าไป

ตัวอย่าง

นำชาติปลาไหลใส่สเกต ควรใส่สเกตลื้อทาน้ำมัน ไหลผ่านสะควกโยธินไม่มีปัญหาอะไร (บ้านเมือง ๗ ม.ค. ๓๔ น. ๑)

๒.๑.๒ สำนวนที่แสดงลักษณะรูปร่าง หน้าตา หมายถึง สำนวนที่แสดงลักษณะรูปร่างหน้าตาของนักการเมือง สำนวนที่เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตามักเป็นสำนวนที่กล่าวเปรียบเทียบกับลักษณะรูปร่างหน้าตาที่เป็นเป็นลักษณะด้อย เช่น

ชมพู

สำนวนนี้เป็นสำนวนที่ใช้เรียกนายสมักร สุนทรเวช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานครเขต๑ สำนวนนี้มาจากลักษณะจมูกของนายสมักรที่มีลักษณะคล้ายผลชมพู สื่อมวลชนจึงใช้เป็นสำนวนใช้เรียกแทนนายสมักร สุนทรเวช

ตัวอย่าง

“หมพู่” เล่นผัดบพ้อศรีรัฐบาล

(เดลินิวส์ ๒๓ ก.ย. ๓๘ น. ๑๑)

เต็งเสี่ยวหาร

หมายถึง นายบรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรีท่าน เป็นคนที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับนายเต็งเสี่ยวผิงอดีต ประธานาธิบดีสาธารณรัฐประชาชนจีน สื่อมวลชนจึง เรียกนายบรรหารว่า “เต็งเสี่ยวหาร”

ตัวอย่าง

มั่งเจ้าปัญหา “กลุ่ม ๑๖” โดยรัฐมนตรีดริมทิม

“สุชาติ-เนวิน-ไพโรจน์” เล่นเสียงโซว์ “เต็งเสี่ยวหาร”

บ้างก็ไม่ถึงตีนเต็น (เดลินิวส์ ๒๓ ก.ย.๓๘ น.๔)

เตี้ยสุพรรณ

หมายถึง นายบรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี ท่านเป็นคนที่รูปร่างไม่สูงสื่อมวลชนจึงเรียกว่า “เตี้ยสุพรรณ”

ตัวอย่าง

ฤทธิ์คอคคุมส์ทำพิชเอาเตี้ยสุพรรณ คอตคอยู่ในยามนี้

(ดาวสยาม ๒๑ พ.ย. ๓๘ น.๒)

๒.๑.๓ สำนวนที่เกี่ยวข้องกับถิ่นที่อยู่และสถานที่เกิด หมายถึงสำนวนที่แสดงถึงภูมิหลัง ถิ่นที่อยู่และสถานที่เกิดของบุคคลากรทางการเมืองในอดีตและปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

เตี้ยสุพรรณ

หมายถึง นายบรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรี นายบรรหารเป็น คนที่มีรูปร่างไม่สูง นักหนังสือพิมพ์ จึงใช้คำว่า “เตี้ย” เรียกนายบรรหาร และเนื่องจาก นายบรรหารเป็นคนจังหวัดสุพรรณบุรีและเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสุพรรณบุรีจึง รวมเรียกว่า “เตี้ยสุพรรณ” สำนวนนี้เป็นการบ่งว่า

นายบรรหารนั้นมีความเกี่ยวข้องกับจังหวัดใด

ตัวอย่าง

ฤทธิ์ คอคคุมส์ ทำพิชเอาเต็ยสุพรรณคอตกลอยู่ยามนี้
(ดาวสยาม ๒๑ พ.ย. ๓๘ น.๒)

นักเลงเมืองแปดริ้ว

หมายถึง นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดฉะเชิงเทรา พรรคสามัคคีธรรม
“แปดริ้ว” เป็นอีกชื่อหนึ่งที่ใช้เรียกชื่อ
“จังหวัดฉะเชิงเทรา”

ตัวอย่าง

แม้เมื่อขึ้นไปลาออกจากหัวหน้าพรรคชาติไทยทาง
“บิก” แห่งสภารสช. ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์
ก่อนเดินทางไปบ๋าค ณ กรุงลอนดอน พล.อ.ชาติ
ชาย ชุณหะวัณ จะแสดงตนอย่างเต็มที่จะวางมือ
ทางการเมืองขอเป็นราษฎรเต็มขั้น นักข่าวถามเรื่อง
ทรัพย์สินที่จะได้รับจากบุคคลอื่นอีกกว่า ๒๐๐ ล้าน
บาท พอคุณน้ากำลังเย็บคอหอยชี้แจงรายละเอียด
“นักเลงเมืองแปดริ้ว” สวมวิญญาณ เสือปืนไว ตอบ
แทนตามเคย (มติชน ๒๕ พ.ย. ๓๔ น.๓)

เพื่อนพ้องชาละวัน

หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิจิตรในที่
นี้หมายถึง พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เลขาธิการ
พรรคประชาธิปัตย์ “ชาละวัน” เป็นชื่อตัวละครเอกที่
เป็นจระเข้ในละครนอกเรื่อง “ไกรทอง” เรื่องราวของ
ละครนอกนี้ เกิดขึ้นในจังหวัดพิจิตร จึงมักเรียกแทน
ชื่อจังหวัดนี้ว่าเมืองชาละวัน หรือเรียกคนในจังหวัด
พิจิตรว่า ลูกชาละวัน เป็นต้น

ตัวอย่าง

พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เลขาธิการพรรค
ประชาธิปไตยไม่ได้ไปร่วมในงานครั้งนี้ด้วยเพราะเขา
งอมือกันไปเฉพาะลูกสะต่อพวกเพื่อนห้องชาละวัน
ไม่เกี่ยว (ดาวสยาม ๑ มี.ค.๓๘ น.๔)

สวนพลู

หมายถึง ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช อดีตหัวหน้าพรรค
กิจสังคม และอดีตนายกรัฐมนตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์เป็น
บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มาก ท่านจึงเป็นที่นับถือของนักการเมืองไทยทั่วไป มี
สำนวนที่ใช้เรียกท่านสำนวนอื่น ๆ เช่น “ชื่อแม่แห่ง
ชอยสวนพลู” ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ มีบ้านพักอยู่ในชอย
สวนพลู ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมักใช้สำนวน เรียกแทน
ท่านว่า “สวนพลู”

ตัวอย่าง

มีอะไรรีเปล่า “น้ำชาติ” นายก ประกาศิตสวนพลู
เชียร์กันสุคลี้ม (บ้านเมือง ๘ ก.ย. ๓๕ น.๑)

สะตอสามัคคี

หมายถึง บุคคลที่มีถิ่นกำเนิดทางภาคใต้ของไทยบาง
ครั้งก็เรียกบุคคลเหล่านี้ว่า “ลูกสะตอ” สำนวน
“สะตอสามัคคี” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ภาคใต้สังกัดพรรคประชาธิปไตยที่มีความสามัคคีกลม
เกลียวกันเป็นอย่างดี

ตัวอย่าง

จับตากันต่อไปให้ดีในบรรดา “สายใต้” ด้วยกันไซ้ว่า
จะเป็น “สะตอสามัคคี” ที่เหนียวแน่นนับวันส.ส.แก่
พรรษาจะมีมากขึ้น (สยามรัฐ ๔ก.ค. ๓๗ น.๘)

๒.๑.๔ สำนวนที่แสดงถึงความสามารถ หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงถึงความสามารถของนักการเมือง ได้แก่ ความฉลาดหลักแหลม ความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ เช่น

ขงเบ้ง

หมายถึง บุคคลที่เฉลียวฉลาดมาก ในทางการเมือง หมายถึง พลเอกขวลิต ยงใจยุทธ ที่เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาเฉียบแหลมมาก เปรียบเสมือนขงเบ้ง ตัวละครในเรื่อง “สามก๊ก” ที่ฉลาดเฉลียวมาก สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เสมอ

ตัวอย่าง

บิกจิวเตือคร็องต้องหิวสังหารไปสอบเครียดพวกที่กำลังเคลียร์ จึงมองได้เป็น ๒ แนวทาง หนึ่งนั้นเคลียร์จริงตามประสาขงเบ้ง หรือไม่สองอาจจะเป็นเพียงการออกข่าวแก้ผ้าเอาหน้ารอด

(บ้านเมือง ๒๓ ต.ค. ๓๕ น.๑)

ดาวรุ่งพุ่งแรง

หมายถึง บุคคลที่มีอายุน้อยแต่มีชื่อเสียงมาก หรือเด่นในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีความก้าวหน้ามากในอนาคต ในทางการเมืองหมายถึง นักการเมืองหน้าใหม่ที่มีหน่วยก้านทางการเมืองดี มีความสามารถมาก จึงถูกมองว่าอาจจะดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองต่อไปในอนาคต

ตัวอย่าง

ในบรรดา ส.ส.เด็กของพรรคประชาธิปัตย์ที่ฉายแววว่าจะเป็น “ดาวรุ่งพุ่งแรง” และโดดเด่นก็เห็นจะเป็น “ชวน” กับ “อุทัย” (เดลินิวส์ ๒๓ ก.ย. ๓๕ น.๓)

มือกฎหมาย

หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านใดด้านหนึ่งมากจากประโยชน์ใช้สอยไปถึง นายอุกฤษ มงคลนาวิน อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร นายอุกฤษจบการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านกฎหมายเคยรับราชการเป็นอาจารย์ในคณะ

นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นายอุกฤษ จึง
เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายมากคนหนึ่ง
ของเมืองไทย

ตัวอย่าง

อุกฤษ มงคลนาวิน มือกฎหมาย

(มติชน ๒๓ ต.ค. ๓๗ น.๒)

มือสะอาด

หมายถึง บุคคลที่ประพฤติตนสุจริต ไม่คิดทรยศ
คดโกง ในทางการเมืองนั้นหมายถึง นายอานันท์
ปันยารชุน ซึ่งเป็นบุคคลที่บริหารงานต่างๆ ด้วยความ
สุจริต

ตัวอย่าง

มาร์ตซี รัฐมนตรีมือสะอาดแต่เชื่องช้า

(สยามรัฐ ๒ ม.ค. ๓๗ น.๑)

มือหนึ่ง

หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถมาก มีความสามารถ
ดีด้านใดด้านหนึ่งในตัวอย่างนี้กล่าวถึงนายสุภชัย
พานิชภักดิ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสามารถในเรื่องการ
เงินและการคลังมากนายสุภชัย จบการศึกษาระดับ
ปริญญาเอกทางการเงิน และการคลังจากประเทศ
สหรัฐอเมริกา และนายสุภชัย เป็นสมาชิกพรรค
ประชาธิปไตยที่มีความสามารถมากและถือเป็นบุคคล
ระดับแนวหน้าในพรรคประชาธิปไตย

ตัวอย่าง

“สุภชัย” มือหนึ่ง เศรษฐกิจประชาธิปไตย

(เดลินิวส์ ๑๓ ก.ค. ๓๖ น.๔)

อาจารย์ใหญ่

หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้นำ หรือหัวหน้าควบคุมการ
ดำเนินการต่างๆ เปรียบเสมือนอาจารย์ใหญ่ในโรง
เรียนที่เป็นผู้ควบคุมดูแลอาจารย์ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา
ตลอดจนบริหารงานกิจการต่างๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี

ตัวอย่าง

“พลังค์” ผู้ได้รับการยกย่องเป็น “อาจารย์ใหญ่” กำลังร่ายยาวิญญูใส่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือ สตง.ยังหอในการทำงาน (บ้านเมือง ๕ มี.ค. ๓๖ น.๓)

๒.๑.๕ สำนวนที่เกี่ยวกับสถานภาพ หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงถึง ฐานะ ตำแหน่ง หน้าที่การงาน หรือเกียรติยศที่ปรากฏในสังคม เช่น

คนในเครื่องแบบ

หมายถึง บุคคลที่รับราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งทหาร และตำรวจ บุคคลเหล่านี้จะสวมชุดเครื่องแบบในการปฏิบัติงานเป็นประจำบุคคลเหล่านี้มีอำนาจอยู่ในมือตนเพราะเป็นผู้ควบคุมประชาชนให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายจึงมักเป็นที่ยำเกรงของคนทั่วไป ในทางการเมืองหมายถึง บุคคลที่มาดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองและเคยรับราชการเป็นทหาร หรือตำรวจมาก่อน

ตัวอย่าง

ยุคนี้เป็นยุคสภารสข.ครองอำนาจ เป็นยุคที่มีการประกาศใช้ม.๒๗ กวาดล้างผู้มีอิทธิพลทั้งหลายแล้ว จู่ๆ เจ้าพ่อผู้มีอิทธิพลอย่าง แคล้ว ธนิกุล ก็ถูกยิง (เข้าขั้วหัวใจ) ตายขึ้นมาแบบไม่คาดคิด ตำรวจก็เห็นจะต้องทำงานหนักหน่อยไม่เช่นนั้นก็ต้องปล่อยให้ใครต่อใครเขาวิพากษ์วิจารณ์ได้ว่างานนี้เป็นฝีมือของคนในเครื่องแบบหรือไม่ ยุ่งแน่ไม่น่ามาล้างแค้นกัน ในช่วงนี้ (สยามรัฐ ๘ เม.ย. ๓๔ น.๔)

เจ้าพ่อ

หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลและอำนาจมาก แต่เดิมบุคคลที่ถูกเรียกว่า “เจ้าพ่อ” นั้น เป็นผู้มีอิทธิพลและอำนาจมากและเป็นในทางที่ไม่สุจริต ในทางการเมืองนั้นใช้กับผู้ที่personnelสำคัญทางการเมืองและ

เคยมีสถานภาพเป็นผู้ที่มีอิทธิพล และอำนาจในท้องถิ่นต่างๆ

ตัวอย่าง

เราจัดจังหวัดด้วยการถามถึงเรื่องหัวคะแนนที่ “กำนันเป๊าะ” รับบทบาทนี้ให้กับผู้ใหญ่ที่มาลงสมัครในเขตพื้นที่ “กำนันเป๊าะ” อยู่ ถึงจะเป็นลูกของคนดังที่คนรู้จักกันทั่วประเทศ แต่นายสนธยา ก็มีได้ทุกข์ใจที่พ่อมักถูกเรียกขานว่า เป็น “เจ้าพ่อ” บ้าง หรือ “ผู้มีอิทธิพล” บ้าง เพราะรู้ว่าเมื่ออยู่ในสถานะอย่างนี้ต้องมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ทำนองนี้เข้ามา

(มติชน ๒๐ ต.ค. ๓๔ น.๓)

เด็กฝาก

หมายถึง บุคคลที่มีผู้มีอิทธิพลและมีอำนาจหนุนหลังฝากเข้าทำงานโดยมิได้ใช้ความสามารถของตน

ตัวอย่าง

เรื่องของคน “ก้นใหญ่” อย่างพล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ มันก็ยุ่งยากเป็นธรรมดา เวลานั้นนั่ง ๒ เก้าอี้ คือ รองนายกฯ และรมว.มหาดไทย รายชื่อข้าราชการที่อยู่ในมือประเภท “พรรคตั้ง” คนในพรรคตั้ง “ตัวเองตั้ง” หรือที่เรียก ๆ กันว่า “เด็กฝาก” นั้น มันก็เลยเกิดเรื่องขึ้นมา (ไทยรัฐ ๒ ธ.ค. ๓๖ น.๖)

บัก

หมายถึง บุคคลที่มีตำแหน่งสูงและมีอำนาจมากทางทหาร “บัก” จะใช้เรียกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในกองทัพเช่น ผู้บัญชาการทหารสูงสุดผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารอากาศ เป็นต้น นอกจากนี้ “บัก” ยังใช้เรียกนักการเมืองคนสำคัญๆ ที่มีชื่อเสียงและฐานะทางเศรษฐกิจดี เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ตัวอย่าง

ระหว่าง “บีก” แห่งกองทัพบก กับ “บีก” แห่งกองทัพอากาศ หากจับกระแสนผ่านพรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย และล่าสุด พรรคกิจสังคม ประสานเข้ากับสภาพที่ปรากฏกับร่างรัฐธรรมนูญจะเห็นความแตกต่างบางประการเกี่ยวกับวิธีการเข้าสู่การเมือง (มติชน ๓ ธ.ค. ๓๔ น.๓)

เสีย

หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจทางการเงินมาก มักใช้กับผู้ที่มิเชื่อสายจีน ทำการค้าจนร่ำรวย ในทางการเมืองนั้นใช้ เรียกนักการเมืองที่ร่ำรวยมาก มีกิจการการค้ามาก หรือใช้เรียกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเงินการคลังของประเทศ เช่น เรียกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นต้น

ตัวอย่าง

“เสียภิญญา” ลุยเหล็กไม่กลัวเจ็บเพราะถือว่าตนเองขณะนี้ไม่ได้เป็นส.ส.ทั้งฝ่ายรัฐบาล หรือฝ่ายค้านจึงไม่กลัวการเมืองเข้ามากระทบ (เดลินิวส์ ๑ ก.ค. ๓๖ น. ๓)

คนมีสี

หมายถึง บุคคลที่รับราชการทหารหรือรับราชการ บุคคลเหล่านี้มีรูปแบบที่มีสีต่าง ๆ กันออกไปตามหมู่เหล่า แต่ละเหล่าก็จะมีผู้บังคับบัญชาซึ่งถ้าเกิดเหตุการณ์ได้ขึ้นผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้ดูแลคุ้มครอง ในทางการเมือง หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเคยรับราชการทหารตำรวจมาก่อนจะมีอำนาจมากเพราะมีพวกพ้องมาก

ตัวอย่าง

...ต้องเร่งขยายผลการสอบสวนคดีนายแคล้ว มิฉะนั้นประชาชนจะมองว่าผู้บงการคือ “คนมีสี” (สยามรัฐ ๘ เม.ย. ๓๔ น.๕)

คนใหญ่

หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจมาก หรือดำรงตำแหน่งที่มีอิทธิพลในทางการเมืองนั้น “คนใหญ่” นอกจากจะเป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญแล้ว ยังเป็นบุคคลที่มีอำนาจมากในทางปฏิบัติ

ตัวอย่าง

สถานการณ์ล่อแหลมออกอย่างนี้ นายกฯชวนต้องใช้เวลาไปให้หมดสมัยประชุมสภาให้ได้ เพราะรายละเอียดจากการติดตามของนักข่าว รวมถึงนักการเมืองฝ่ายค้านที่ออกไปหาข้อเท็จจริงของมันก็เลยพูดออกมาเรื่อยๆ แต่มันก็เป็นเรื่องของ “คนใหญ่” เสียอย่างขนาดหัวหน้าพรรคที่ว่าเข้าหลักการยังเหลือคณามิกล้าหือ (ไทยรัฐ ๒๗ ต.ค. ๓๗ น.๔)

ลูกหาบ

หมายถึง ลูกน้อง ผู้สนับสนุน บุคคลที่ถูกเรียกว่าเป็นลูกหาบนั้น แสดงถึงสถานภาพทางการเมืองก็คือผู้ที่เป็นลูกน้องนักการเมืองที่มีชื่อเสียง เมื่อนักการเมืองเหล่านี้แสดงความคิดเห็นอย่างไร บรรดา “ลูกหาบ” ก็จะเห็นด้วยและปฏิบัติตามโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

ตัวอย่าง

การจัดทีมลงสมัครของทั้งสองพรรคจะเห็นได้ว่าจัดมาชนิดแข็งปิ้งไม่มีการเอา “ลูกหาบ” หรือ “อาสาสมัคร” มาลงให้เต็มๆ เท่านั้น (เดลินิวส์ ๑๔ มี.ค. ๓๕ น. ๓)

๒.๑.๖ สำนวนที่เกี่ยวกับผลงาน หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงถึงผลงานที่เกิดจากบุคลากรทางการเมือง เป็นการกระทำทั้งทางตรง และทางอ้อมในการดำเนินนโยบายบริหารงานมีผลงานทั้งในด้านดีและไม่ดี เช่น

กังฉิน

สำนวนนี้หมายถึง บุคคลที่ ทุจริตในหน้าที่การงาน ไม่ซื่อสัตย์ ไม่ซื่อตรง ในทางการเมืองนั้นบุคคลที่ได้ชื่อว่า กังฉิน นั้นเป็นคนที่ทุจริตประพฤตินิชอบในหน้าที่ การบริหารงาน

ตัวอย่าง

“สิทธิ” ยันสอบทรัพย์สิน “กังฉิน” เสรีฯ เปิดทางให้
ลงส.ส. (สยามรัฐ ๒๘ ส.ค. ๓๔ น. ๑)

ชวนเชื่องช้า

สำนวนนี้มีความหมายเหมือนกับสำนวน

“ชวนฟุตเวิร์ก” ซึ่งหมายถึง การที่นายชวน หลีกภัย ตัดสินใจในการบริหารงานต่างๆ ช้ามาก

ตัวอย่าง

นอกจากจะได้ฉายาว่า “มิดโกนอาบน้ำผึ้ง” แล้วในการบริหาร นายชวน หลีกภัย ยังได้รับอีกฉายาหนึ่งว่า “ชวนเชื่องช้า” (บ้านเมือง ๗ มี.ค. ๓๖ น.๓)

เต็นฟุตเวิร์ก

สำนวนนี้แสดงให้เห็นถึงผลงานของนายชวน หลีกภัย เมื่อเป็นนายกรัฐมนตรี นายชวนเป็นนายกรัฐมนตรีที่ ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ล่าช้ามาก รือรอ หรือไม่แสดงท่าที เปรียบเสมือนการเต็นฟุตเวิร์กของนักมวยซึ่งเป็นการดูเชิงคู่ต่อสู้ ไม่กล้าที่จะออกหมัดชกเพราะเกรงว่าจะเปลืองพลัง

ตัวอย่าง

ขอบคุณ “พลังค์” อย่างแรง กระตุ้นการกระจายอำนาจ สังฆกรรม แก้ปัญหาประเทศชาติอย่างถาวรไม่เช่นนั้นรัฐบาลชวนเต็นฟุตเวิร์ก ไม่รู้เมื่อไหร่ต่อย?

(เดลินิวส์ ๒๗ ม.ค. ๓๖ น.๔)

ม้ามือเดียว

หมายถึง พลตรีจำลอง ศรีเมือง อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครและหัวหน้าพรรคพลังธรรม เป็นบุคคลที่มีภาพลักษณ์เป็นคนเคร่งครัดศีลในธรรม และเป็นบุคคลที่ประหยัด สมถะใช้ชีวิตเรียบง่ายจึงเรียกว่า “มหา” กล่าวกันว่า พลตรีจำลอง ศรีเมืองรับประทานอาหารเพียงวันละ ๑ มื้อเท่านั้น และอาบน้ำครั้งหนึ่งๆ ใช้น้ำเพียง ๕ ขัน สื่อมวลชนจึงเรียกท่านว่า “ม้ามือเดียว” และ “มหาห้าขัน”

ตัวอย่าง

พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ คนที่นั่งเป็นใหญ่กุมมหาดไทยคูแล ข้าราชการทั่วประเทศศรัทธาโครมแล้วว่าไม่มีความคิดนี้ในสมองเท่านั้นยังไม่พอนายกฯชวน หลีกภัยเปิดออกน้อยๆ ว่านโยบายเรื่องนี้ยังติดขัดอยู่ที่งบประมาณและข้อกฎหมายอย่างนี้ ม้ามือเดียวจะใช้ยุทธการบทไหน (บ้านเมือง ๒ พ.ย. ๓๕ น.๓)

๒.๑.๗ สำนวนที่เกี่ยวข้องกับการพูด หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงออกถึงลักษณะทางการพูด เช่น การว่ากล่าว การประชดประชัน การยกยอ การชื่นชม ความขัดแย้งต่างๆ ที่แสดงออกมากำพูด เช่น

กร้าว

หมายถึง พูดอย่างไม่เกรงกลัวใครมักเป็นคำพูดที่แสดงถึงการที่ไม่พอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ตัวอย่าง

“วิมล” กร้าว ใส่เขมร ไม่เคยสำนึกบุญคุณไทยตอนไม่มีแผ่นดินอยู่ (มติชน ๑๕ เม.ย. ๓๗ น.๑)

กล่อม

สำนวนนี้หมายถึง พูดจาโน้มน้าวให้เห็นได้สว้ยกับความคิดเห็นของตน ตัวอย่าง นายกรัฐมนตรีกล่อม นักวิชาการ-รัฐบาลชนวนไม่เคยซื้อเสียง

(สยามรัฐ ๒๕ มี.ค. ๓๘ น. ๑)

กวนน้ำให้ขุ่น

สำนวนนี้หมายถึง พุดยุง ก่อกวนให้ผู้อื่นทะเลาะกัน หรือขัดแย้งกัน สำนวนนี้เป็นสำนวนที่พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ หัวหน้าคณะรักษาความสงบและเรียบร้อย แห่งชาติ(รสช.) ใช้กล่าวเตือนบุคคลที่พุดยุงให้มีความคิดต่อต้านคณะรสช.

ตัวอย่าง

จืดเตือนฝ่ายตรงข้ามอย่ากวนน้ำให้ขุ่น

(มติชน ๑ ก.ย. ๓๔)

ฉะปาก

สำนวนนี้หมายถึง ปะทะคารม หรือ โต้ตอบกันทาง วาจาด้วยถ้อยคำที่รุนแรง

ตัวอย่าง

ผู้คนเพิ่งไปที่นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกฯ กับว่าที่ ร.ต.ไพโรจน์ สุวรรณฉวี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ซึ่ง ฉะปาก กันอย่างอ่อยเหาะเมื่อสองสามวันก่อน

(สยามรัฐ ๒๗ ก.ย. ๓๘ น. ๖)

ฟัง

สำนวนนี้หมายถึง กล่าวโอ้อวดในผลงานของตน ฟัง มักจะเป็นคำพูดในเชิงที่กล่าวเกินจริง

ตัวอย่าง

“สมบุญ” ฟังคอนเมืองเฟื่อง ครึ่งปีกวาดกำไรราน

ตะไท (ไทยรัฐ ๖ มิ.ย. ๓๔ น.๓)

ภาษาดอกไม้

หมายถึง พุดจาไพเราะ สุภาพอ่อนหวานแต่ในที่นี้ ภาษาดอกไม้ให้ความหมายที่ตรงกันข้ามเพราะคำว่า “ดอกไม้” ในที่นี้ใช้ในลักษณะเสียดสี สื่อความหมาย ตรงกันข้าม หมายถึง การโต้คารม และด่าทอกันด้วย คำต่างๆที่เป็นคำด่าที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ต่างๆ

	<p>ตัวอย่าง</p> <p>ฝ่ายค้านฟาดสุดฤทธิ์ตอก “มารุต” ทำผิดกฎรธน. เริ่ม ยกแรกเสียงโห่ลั่นถ่ม “<u>ภาษาดอกไม้</u>” อึ้งสภา (ดาวสยาม ๑๐ มิ.ย. ๓๖ น. ๑)</p>
<p>ยาหอม</p>	<p>หมายถึง พุดปลอมใจ พุดในทำนองชื่นชมมิให้เสีย กำลังใจในการทำงาน</p> <p>ตัวอย่าง</p> <p>“ชวน” ยาหอมกรรมกรชี้ ๗ เดือนผลงานเพียบ (มติชน ๑ พ.ค. ๓๗ น.๑)</p>
<p>ลินทูด</p>	<p>หมายถึง ความสามารถในการพุด เปรียบเสมือน นักการพุด ผู้ที่เป็นทุดนั้นเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ด้านการพุด สามารถพุดจา ให้บุคคลอื่นเชื่อถือตนได้ หรือเจรจาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้เป็นผลสำเร็จ</p> <p>ตัวอย่าง</p> <p>“อุทัย” ใช้ ลินทูดดักทางแก่เบียล่าง “อเมริกา” การค้า วูบหิว ๓ รมต. ไปขอคุย (ดาวสยาม ๑ เม.ย. ๓๖ น. ๑)</p>
<p>๒.๑.๘ <u>สำนวนที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก</u> หมายถึง ถ้อยคำที่สื่อความหมายเกี่ยวกับ จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดภายในจิตใจ การแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกที่มีต่อสิ่ง ต่างๆ ทั้งในด้านที่ดี และไม่ดี เช่น</p>	<p>หมายถึง ละโมบ โลก แสดงความต้องการสิ่งต่างๆ อย่างมาก ความหมายเดิมของคำ “กระสัน” ใช้ความ หมายในแง่ลบเกี่ยวกับเรื่องเพศ ในทางการเมืองใช้ ความหมายถึง ความต้องการในสิ่งต่าง ๆ เช่น ต้องการ ตำแหน่งหน้าที่ จนออกนอกหน้า</p>

ตัวอย่าง

รุมจวกวุฒิสภาเผด็จการกระแสน้ำอื้อ

(สยามรัฐ ๑๓ มี.ค.๓๗ น.๑)

ชี้ขึ้นสมอง

สำนวนนี้หมายถึง กลัวมากจนไม่สามารถที่จะทำอะไรได้

ตัวอย่าง

ผู้แทนเก่ากลัวแพ้เลือกตั้งจน ชี้ขึ้นสมอง จะเลือกตั้งพวกใหญ่ ๗ คน ยิ่งไปกันใหญ่ วิ่งเข้าหาพรรคใหญ่กันอูดอูด

(มติชน ๒๐ ต.ค. ๓๔ น.๗)

มองต่างมุม

หมายถึง ความคิดเห็นไม่ตรงกัน

ตัวอย่าง

คนที่ชอบ “มองต่างมุม” กับรศช.อยู่เรื่อย เช่น บิ๊กจิ๋ว กี้ดี หรือ มหาจำลอง ศรีเมือง หัวหน้าพรรคพลังศักดิ์ศรี รศช. คงไม่ปลื้ม (มติชน ๓ ก.ค. ๓๖ น.๖)

ยี้

หมายถึง ไม่เป็นที่นิยมหรือช่น น่ารังเกียจ

ตัวอย่าง

“ครับ . . . เมื่อเห็นรายชื่อผู้สมัครประชาชนจะต้องร้อง “ยี้” หรือปรบมือให้ก็คงจะรู้กัน

(สยามรัฐ ๒๕ ธ.ค. ๓๔ น.๓)

๒.๒ ถ้อยคำที่หมายถึงเหตุการณ์ทางการเมือง หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงความหมายถึงเหตุการณ์ต่างๆทางการเมือง ได้แก่ การเลือกตั้ง ความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมือง ปัญหาการบริหารงานต่างๆของคณะรัฐบาล และเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นโดยมีเหตุการณ์ทางการเมืองเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น การเดินขบวนเรียกร้องสิทธิต่างๆ การเดินขบวนประท้วงการดำเนินการต่างๆของรัฐบาล เป็นต้น จากการศึกษาสามารถแบ่งสำนวนที่สื่อความหมายแสดงสภาพเหตุการณ์ต่างๆได้ดังนี้

๒.๒.๑ สำนวนที่เกี่ยวกับนักการเมืองและพรรคการเมือง หมายถึง สำนวนที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองต่างๆ เป็นสำนวนที่แสดงการดำเนินงานของพรรคการเมือง ความขัดแย้งของสมาชิกพรรค การเมือง เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของพรรคการเมืองที่สำคัญๆ ของไทยในแต่ละช่วงว่ามีปัญหาในการบริหารงานสาเหตุดังกล่าวล้วนมีผลต่อเหตุการณ์ทางการเมืองอื่นที่เกิดขึ้น เช่น

ก. สำนวนที่เกี่ยวกับนักการเมือง เช่น

เนื้อกษัตริย์

หมายถึง สมาชิกคนสำคัญของพรรคมีบทบาทกับการบริหารพรรค บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการเมืองและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เช่น เนื้อกษัตริย์ของพรรคพลังธรรม เช่น พันเอกวินัย สมพงษ์ นายชัยวัฒน์ สินสุวงศ์ นางสุดารัตน์ เกตุราพันธุ์ เป็นต้น

ตัวอย่าง

นายไชยวัฒน์ สินสุวงศ์ กับนายธำรง แสงสุริยจันทร์ เป็นเนื้อกษัตริย์อยู่ในกลุ่มรวมพลังและร่วมก่อตั้งพรรคพลังธรรมตั้งแต่เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๓๑

(มติชน ๑๕ เม.ย.๓๗ น.๓)

โยนจี้

หมายถึง โยนความผิดให้ผู้อื่นสำนวน “โยนจี้” เป็นสำนวนที่เกิดขึ้น เมื่อนายอุทัย พิมพ์ใจชน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ถูกนายธนิต สุวรรณเมนะ นักศึกษาชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปาฐกถาระไ่สนายอุทัย พิมพ์ใจชน โดยอ้างว่าไม่พอใจที่นายอุทัยโยกย้ายข้าราชการประจำอย่างไม่ยุติธรรม สำนวนที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ จึงมีหลายสำนวนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้ เช่น ป่าจี้ ขว้างจี้ เป็นต้น

	<p>ตัวอย่าง</p> <p>“จूरินทร์” โฉว์ฟอร์มทวนกระแสั้งแก้กฎหมายปฏิรูปที่ดินเตรียม“โยนชี้”ให้ระดับเจ้าหน้าที่เข้าใจข้อกฎหมายคลาดเคลื่อน (ไทยรัฐ ๒๒ มี.ค. ๓๘ น.๑๗)</p>
<p>รวยผิดปกติ</p>	<p>หมายถึง ร่ำรวยมากเกินความเป็นจริง สำนวน “รวยผิดปกติ” เป็นสำนวนที่ใช้กับบุคลากรทางการเมืองที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน หลังจากสภารักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติหรือสภารสข. ยึดอำนาจการปกครองจากพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ บุคลากรทางการเมืองที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินถูกกล่าวหาว่ามีทรัพย์สินในครอบครองมากจนเกินความเป็นจริงซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้อาจมาจากการทุจริตและประพฤติมิชอบเมื่อบุคคลเหล่านี้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ทางการเมือง สื่อมวลชนเรียกบุคคลเหล่านี้ว่า “บุคคลที่ร่ำรวยผิดปกติ”</p>
	<p>ตัวอย่าง</p> <p>ยึดทรัพย์สินประมวล คตส.วินิจฉัยแล้วรวยผิดปกติ ๗๐ ล้านริบเข้ารัฐหมด (ไทยรัฐ ๕ ม.ค.๓๕ น.๑)</p>
<p>โสเภณีการเมือง</p>	<p>หมายถึง บุคคลในพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ถอนตัวจากการเป็นสมาชิกพรรคร่วมฝ่ายค้าน และเข้าร่วมกับฝ่ายรัฐบาลเพราะเห็นว่ามีผลประโยชน์มากกว่า หรือย้ายพรรคไปสังกัดพรรคใหม่ที่จะทำให้ตนได้รับเลือกตั้งอีกครั้งโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ การเปรียบเทียบว่าบุคคลเหล่านี้เป็นโสเภณีเพราะเห็นว่าโสเภณี เป็นหญิงขายบริการให้แก่ชายมากหน้าหลายตาไม่เลือกชนชั้น ฉะนั้นการกระทำของบุคลากรทางการเมืองเช่นนี้จึงนำมาเปรียบกับโสเภณี บางครั้งก็เรียกว่าการกระทำของบุคลากรทางการเมืองเหล่านี้ว่า “ผสมพันธุ์”</p>

ตัวอย่าง

กลุ่มสุดท้ายคือนักการเมืองที่ถูกประนามว่าเป็น “โศกณิการเมือง” เป็นกลุ่มที่ไม่มีอุดมการณ์และเหตุผลใดๆ ในวิถีทางการเมืองไทย โดยมุ่งหวังเพียงเพื่อขายตัวพร้อมที่จะสมสู่กับพรรคการเมืองที่ทุ่มเงินกว่าล้านซื้อ (ไทยรัฐ ๒๖ พ.ค. ๓๘ น.๑๓)

เสียงแตก

หมายถึง มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกิดความแตกแยกระหว่างพรรค หรือภายในพรรค

ตัวอย่าง

เมื่อพรรคชาติพัฒนาโดยเฉพาะกลุ่ม ๑๖ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศทั้งพรรคชาติไทยไม่เอาด้วยทำให้ฝ่ายค้านอ่อนปวกเปียกเป็นทุนเดิมอยู่แล้วพบกับคำว่า “เสียงแตก” เจ็บเข้าไปอีก

(มติชน ๑๓ ก.ค. ๓๗ น.๒๗)

เสียงเพื่อชาติ

สำนวนนี้แสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เข้าร่วมรัฐบาลเสริมเสียงให้กับฝ่ายรัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี เรียกการกระทำนี้ว่า “เสียง” และการอ้างเหตุผลที่กระทำเช่นนี้เป็นเพราะเห็นแก่ประเทศที่มีรัฐบาลที่ไร้เสถียรภาพจึงเรียกเหตุการณ์ครั้งนี้ว่า “เสียงเพื่อชาติ”

ตัวอย่าง

“อึด” มาดเข้ม มอบนโยบาย ๓ เก่ง จะว่าโชคดียี่สิบใหม่ก็ไม่ผิดนักเพราะเป็นฝ่ายค้านอยู่แท้ๆ ก็ได้มาเป็นรัฐมนตรีกระทรวงใหญ่อย่างกระทรวงเกษตรเสียด้วย ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพราะการเมืองพลิกผันเข้าสู่ยุค

“เสียงเพื่อชาติ” มันก็เลยโชคดี

(ไทยรัฐ ๒๔ ธ.ค. ๓๗ น.๓)

ข. จำนวนที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง เช่น

ถอนยวง

หมายถึง พรรคการเมืองถอนตัวออกจากการเข้าร่วมเป็นพรรคฝ่ายรัฐบาลทั้งหมด เหตุการณ์ที่ เรียกว่า “ถอนยวง” นี้เกิดขึ้นจากพรรคร่วมรัฐบาลมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับนายกรัฐมนตรี หรือ พรรคร่วมรัฐบาลพรรคอื่นจึงถอนตัวออกจากการเข้าร่วมรัฐบาล ตัวอย่าง

พรรคพลังธรรมร่วมเสียบหยุดพูดเรื่องเลือกตั้งผู้ว่าฯ แต่รอจังหวะการถอนยวงจากการร่วมรัฐบาล นำสงสาร ท่านประธานมารุต บุญนาค ที่ต้องรับหน้าเสื่อเป็น โพรโมเตอร์แก่รัฐธรรมนูญ (ไทยรัฐ ๑๔ ก.พ. ๑๗ น.๑)

พรรคฟองสบู่

หมายถึง พรรคนำไทย พรรคนำไทยเป็นพรรคที่มีนายอำนวย วีรวรรณ เป็นหัวหน้าพรรค เป็นพรรคที่ได้รับการต้อนรับจากประชาชนเป็นอย่างมากในตอนต้น คาดว่าพรรคนำไทยจะสามารถได้รับเลือกได้มากกว่าพรรคอื่นๆ เพราะประชาชนล้วนชื่นชมและศรัทธาหัวหน้าพรรคมาก แต่หลังจากการเลือกตั้งได้รับเลือกเพียง ๑๕ ที่นั่งเท่านั้นจึงเปรียบเหมือนฟองสบู่ที่สวยสดใสในตอนต้นแต่ในที่สุดก็แตกกระจายไปในที่สุด ตัวอย่าง

นำไทย “นายอำนวย วีรวรรณ” กลายเป็นพรรคฟองสบู่ ตัวจริงได้แค่ ๑๕ ที่นั่ง (มติชน ๑๐ มิ.ย.๑๘ น.๔)

สูญญากาศ

หมายถึง สภาพภายในพรรคพลังธรรมหลังจากที่ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ลาออกจากการเป็นหัวหน้าพรรค และนายบุญชู โรจนเสถียร เข้ามาเป็นหัวหน้าพรรคแทน “สูญญากาศ” เป็นสภาพที่สมาชิกพรรคไม่ให้ความเคารพหัวหน้าพรรค สมาชิกพรรคแบ่ง

เป็นหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายจึงอ้างความเป็นใหญ่ ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของพรรค คือไม่มีความน่าเชื่อถือ ไร้ความมั่นคง เป็นต้น

ตัวอย่าง

สภาพที่เป็น “สูญญากาศ” ภายใต้การนำของพรรคพลังธรรมขณะนี้ทุกคนได้แต่เฝ้ารอให้ถึงวันที่ ๑๗ ก.ย. ช่วงเวลานี้อันตราย (มติชน ๑๕ ส.ค. ๓๗ น.๑๘)

๒.๒.๒. สำนวนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล หมายถึง สำนวนที่แสดงให้เห็นถึงสภาพและลักษณะการดำเนินงาน การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของรัฐบาลในแต่ละช่วง สำนวนที่ใช้ต่างแสดงให้เห็นถึงความคิด ความรู้สึกของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อการดำเนินงานของคณะรัฐบาล เช่น

ซื้อเวลา

หมายถึง ยืดเวลาเพื่อให้ปัญหาคลี่คลายไปเอง ใช้อธิบายสภาพของรัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี การดำเนินนโยบายทางการเมืองและการบริหารงานไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทำให้พรรคฝ่ายค้านเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ และพยายามที่จะเปลี่ยนคณะรัฐบาลใหม่แต่รัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัยเป็นนายกรัฐมนตรีพยายามยืดเวลาการเป็นรัฐบาลต่อไป

ตัวอย่าง

มี ๒ ปัจจัยที่จะนำไปสู่การยุบสภา คือ รัฐบาลขาดเอกภาพในการบริหารตามนโยบายกับการบริหารในแนวทางปฏิบัติที่เป็นปัญหาที่ว่ารัฐบาลชุดนี้จะอยู่ได้ครบวาระหรือไม่ บรรยากาศทางการเมืองตอนนี้เป็นอย่างไร เห็นอย่างไรกับคำวิจารณ์ที่ว่า

“ท่านนายกรัฐมนตรีเป็นคนซื้อเวลา”

(เดลินิวส์ ๒๓ มี.ค. ๓๗ น.๖)

รัฐนาวาชวน

หมายถึง รัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี การบริหารประเทศเปรียบเสมือนการลอยเรือในแม่น้ำ หรือในทะเล ที่ต้องประสบปัญหาต่างๆ เช่น พายุฝน คลื่นลม ปัญหาเหล่านี้เปรียบเสมือนปัญหาในงานบริหารงาน เช่น ความแตกแยกระหว่างพรรคการเมือง การถูกฝ่ายค้าน เปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจเนื่อง จากดำเนินนโยบายผิดพลาดในบางครั้งเหตุการณ์เหล่านี้อาจทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไปตามตัวแปรต่างๆ ที่มากระทบ

ตัวอย่าง

และแล้วไครรัฐนาวาชวน ๓ ก็คลอดอกออกมาแบบไม่ พลิกล้อกล่นเอาหลายคนผิดหวังไปตาม ๆ กัน

(มติชน ๓๑ ต.ค. ๓๗ น. ๖)

รัฐบาลเป็ดง่อย

สำนวน “รัฐบาลเป็ดง่อย” อธิบายสภาพของรัฐบาลที่มีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีการที่เปรียบเทียบเช่นนี้หมายถึง รัฐบาลที่ไม่สามารถทำงานอะไรได้ เพราะอยู่ใต้การควบคุมของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เหมือนกับเป็ดที่เป็นง่อยไม่สามารถเคลื่อนไหว หรือเดินไปมาได้ต้อง ถูกลากจูงไปตามที่ที่กำหนดไว้

ตัวอย่าง

คนไทยนี้ช่างเอาใจยากซะจริงนิ...คูซิ...คูซิ...อยู่ๆ ก็มี คนมากล่าวหาว่ารัฐบาลใหม่ของชาติไทยยามนี้เป็น รัฐบาลเป็ดง่อยมังละ หรือไม่ก็ว่าเป็นรัฐบาล เป็ดขา หักมังละ แฮ่ม็บ ๆ ที่ผมได้ยินที่หนักข้อมากกว่านั้น หว่ารัฐบาลใหม่เอี่ยมเรี่ยมเร่ของผมเป็น “รัฐบาลเป็ดอย่าง” บ้าซะไม่มี (สยามรัฐ ๒๑ เม.ย. ๓๕ น.๓)

รัฐบาลเสือ สิงห์ กระตัง แรด

หมายถึง รัฐบาลที่ประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลที่ล้วนแต่มีอิทธิพลมาก การใช้สัตว์ต่าง ๆ คือ “เสือ สิงห์ กระตัง แรด” เป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีอิทธิพลของบุคคลเหล่านั้นเพราะสัตว์ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นสัตว์อันตรายล้วนมีความดุร้ายมาก

ตัวอย่าง

“สุรเกียรติ์” เบ็ลรัฐบาล “ชวน” ดันตอกการลาออกของเอกกมล และชีวิตอยู่กับรัฐบาล “เสือ สิงห์ กระตัง แรด” (สยามรัฐ ๒๔ ก.ค. ๓๘ น.๑๗)

รัฐบาลแอโรบิก

สำนวน “รัฐบาลแอโรบิก” หมายถึง รัฐบาลในช่วงที่นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย เป็นรัฐบาลที่ไม่กล้าตัดสินใจในการทำงานไม่รวดเร็ว แต่ภาพลักษณ์ทางการเมืองของรัฐบาลชุดนี้ดีมากเพราะประกอบไปด้วยผู้ที่ทรงคุณวุฒิ จึงเหมือนการที่เดินแอโรบิกคือมีท่าทางประกอบการเล่นหลายท่าแต่ละท่าล้วนสวยงาม แต่การเดินแอโรบิกนั้นเป็นการออกกำลังกายที่อยู่กับที่เท่านั้น

ตัวอย่าง

รัฐบาลแอโรบิก ! ผมชอบใจที่ดร.อำนาจ ให้คำนิยามการทำงานของรัฐบาลชวนว่า บริหารงานแบบการเดินแอโรบิกคือ ทำเดินสวย ท่ามาก แต่เดินอยู่กับที่ไม่น่าไปไหน (ไทยรัฐ ๘ พ.ย. ๓๗ น.๕)

หมอฟีรซช.

สำนวน “หมอฟีรซช.” อธิบายถึงสภาพของรัฐบาลที่มีคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติหรือรศช. ควบคุมและเป็นฐานอำนาจที่สำคัญ รศช.เปรียบเป็นหมอผีที่มีอำนาจสามารถบังคับวิญญูณให้ทำตามคำสั่งของตนด้วยเวทมนตร์ที่แก่กล้า แสดงให้เห็นถึง

ความไร้อิสระในการบริหารงานของคณะรัฐบาลภายใต้การควบคุมของரசช.

ตัวอย่าง

หมอศิรศช. ปลุกร่างทรงคานอำนาจตน

(สยามรัฐ ๔ ต.ค. ๓๔ น.๓)

๒.๒.๓ สำนวนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้ง หมายถึง สำนวนที่แสดงให้เห็นถึงวิถีทาง สภาพของกิจกรรมทางการเมืองของระบอบประชาธิปไตยว่ามีภาพลักษณ์เป็นอย่างไร โดยเฉพาะวิธีการเลือกตั้งที่ถือว่าเป็นการแสดงวิถีทางประชาธิปไตยทางหนึ่ง สำนวนเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการเลือกตั้ง และยังแสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของการเลือกตั้งของไทย จากการศึกษาสามารถแบ่งได้ดังนี้

ก. สำนวนที่สื่อถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง มีอิทธิพลต่อผลหรือวิถีทางของการเลือกตั้ง เช่น

ตัวเก็ง

หมายถึง บุคคลที่คาดว่าจะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บุคคลเหล่านี้มักเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงทางการเมืองหรือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นที่ตนลงสมัครรับเลือกตั้ง

ตัวอย่าง

รำลึกกันหึงยามนี้ ก็คือผู้ที่จะมาเป็น “นายกรัฐมนตรี” ภายใต้คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติบ้างก็ว่า ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน หนึ่งในผู้ร่างรัฐธรรมนูญการปกครองฉบับที่กำลังจะประกาศเป็นตัวเก็งนายกรัฐมนตรี (ไทยรัฐ ๒๗ ก.พ. ๓๔ น. ๔)

นอนมา

หมายถึง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ ได้รับตำแหน่งแน่นอน คือ เปรียบว่าผู้นั้นไม่ต้องทำอะไรเพียงแค่นอนเฉยๆ ก็ได้รับตำแหน่งนั้นๆ แล้ว

ตัวอย่าง

ดร. ไตรรงค์ สุวรรณคีรี,รมว.อุตสาหกรรมส.ส.สงขลา
ได้รับการสนับสนุนจากวุฒิสมาชิกเจริญ สิริวัฒนภักดี
(เบียร์ตราช้าง) จัด “แสน ส.เพลินจิต” ป้องกันแชมป์
โลกได้สะใจแฟนมวยที่หาดีใหญ่ หยั่งใจเลือกตั้งสมัย
หน้าก็นอนมาเหงๆ (ไทยรัฐ ๕ พ.ค. ๓๘ น.๓)

ผี

หมายถึง บุคคลที่ไม่มีสิทธิ์ลงคะแนนเลือกตั้ง แต่กลับ
มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของบุคคลอื่นเพื่ออ้าง
ประโยชน์ในการเลือกตั้งเรียกบุคคลเหล่านี้ว่า “ผี”

ตัวอย่าง

แฉผีโผล่ในสำมะโนครัว ๑๐ ชื่อ

(มติชน ๑๓ มิ.ย. ๓๘ น.๑๐)

มือปืนรับจ้าง

หมายถึง บุคคลที่มีได้มีสิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้ง
แต่รับจ้างเข้าไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งแทนผู้อื่นเพื่อเพิ่มเสียง
ให้แก่ผู้สมัครที่จ้างวานเพื่อให้ได้รับชัยชนะ

ตัวอย่าง

“มีชัย ฤชุพันธุ์” เผยเสนอรัฐบาลอุดหนุนเงินพรรคที่มี
มีส.ส.ได้รับเลือกมากเพราะนอกจากจะเป็นการ
สนับสนุนพรรคการเมืองใหญ่ให้มีความเข้มแข็งแล้ว
ยังป้องกัน “มือปืนรับจ้าง” ได้ด้วย

(สยามรัฐ ๒๗ เม.ย. ๓๔ น. ๑)

หัวคะแนน

หมายถึง บุคคลที่เป็นตัวแทนพรรคการเมืองต่างๆ ใน
การเลือกตั้งเป็นผู้ที่เป็นตัวแทนในการรวบรวมคน
โฆษณาหาเสียงให้กับผู้สมัครในพรรคที่ตนสังกัดให้
ได้รับเลือกตั้ง ในบางครั้งหัวคะแนนมักเป็นตัวแทน
ของนักการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการซื้อ
สิทธิ์ขายเสียง แจกเงินให้แก่ประชาชนให้เลือกตั้ง

สมาชิกพรรคคน

ตัวอย่าง

พลังธรรมชาติสายแฉ่งความทั่วเขตเลือกตั้ง “อคุลย์”
ถูกคุกคามหนัก หยุดหาเสียงเรียก หัวคะแนนกลับเข้า
พรรค (บ้านเมือง ๑ ก.ค. ๓๘ น.๑)

ข. สำนวนที่สื่อถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

สำนวนเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงสภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อนการเลือกตั้ง ในขณะการเลือกตั้งหรือ
หลังจากการเลือกตั้งได้เสร็จสิ้นลง เช่น

ธนาริปไตย

สำนวนนี้มาจาก ธน + อธิปไตย หมายถึง อำนาจที่
ได้มาจากการมีฐานทางการเงิน แสดงให้เห็นถึงสภาพ
การเลือกตั้งในประเทศไทยว่ามักมีการซื้อสิทธิ์ขาย
เสียงผู้รับสมัครรับเลือกตั้งคนใดมีเงินมากสามารถซื้อ
สิทธิ์ได้โอกาสที่จะได้รับเลือกตั้งก็มีมาก

ตัวอย่าง

มีผู้เสนอแนะว่าตั้งบัดนี้ หน่วยงานเอกชน หรือ
ราชการใดก็ตามที่ต้องการประชาริปไตยที่ดีขึ้นจะ
ต้องเริ่มให้ความรู้แก่มวลชนได้แล้วเพื่อป้องกัน
ประชาชนขายเสียงและรู้จักเลือกเป็นผู้แทนฯ เป็นตัว
แทนของระบบ “ธนาริปไตย” อย่างที่แล้วๆ มา
(สยามรัฐ ๕ ม.ค. ๓๔ น.๘)

ม่านสีม่วง

สำนวน “ม่านสีม่วง” แสดงให้เห็นถึง
สภาพเหตุการณ์ในการเลือกตั้งที่มีการทุจริตซื้อสิทธิ์
ขายเสียงด้วยเงินจำนวนมากสำนวนนี้ใช้เมื่อมีการแจก
ธนบัตรใบละ ๕๐๐ บาท ซึ่งเป็นธนบัตรที่สีม่วงเมื่อมี
การแจกเงินห้าร้อยบาทจำนวนมากเปรียบเสมือนเป็น
ม่านกันมิให้ผู้อื่นได้รับเลือกในการเลือกตั้ง

ตัวอย่าง

โพลล์ที่ออกมาว่า “เทพ” ทั้งหลายจะได้ส.ส. ช่างมาก เพื่อเข้ามาชิงเก้าอี้นายกฯ ยังไม่มีอะไรแน่นอนเพราะ “มาร” ทั้งหลายทั้งปวงคงปลดปล่อย “มานสิมวัง” ออกมาบังตาคันทั่วประเทศ

ยิง

หมายถึง ทูจจริตในการเลือกตั้ง อาจจะเป็นการซื้อสิทธิ์ ขायเสียง หรือแฝงตัวเข้ามาลงคะแนนเสียง มีสำนวนอื่นที่เกี่ยวข้องกันคือ “ยิงกันในเขตเลือกตั้ง” หมายถึง มีการทูจจริตในบริเวณที่จัดเป็นที่สำหรับลงคะแนนเสียง

ตัวอย่าง

พูดถึงการเลือกตั้งซ่อมครั้งนี้ มีการบอกข่าวกันปาว ๆ ทั้งทางทีวีและวิทยุว่าเกิดการยิงกันขึ้นในเขตเลือกตั้ง (มติชน ๑๕ ส.ค. ๓๗ น.๓)

วันสุนัขเห่า

สำนวน “วันสุนัขเห่า” หรือที่เรียกอีกอย่างว่า “คืนหมาหอน” แสดงให้เห็นถึงสภาพเหตุการณ์ในคืนวันก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง ผู้ที่ซื้อสิทธิ์จะลักลอบนำเงินไปแจกตามบ้านของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง สุนัขที่เฝ้าบ้าน เห็นคนผ่านมาก็เห่าหอนตามวิสัยของมัน

ตัวอย่าง

ทุ่ม ๖๐๐ ล้านซื้อเสียงภาคใต้จับตาหัวคะแนนใน วันสุนัขเห่า

(มติชน ๑๓ มิ.ย. ๓๘ น.๑๐)

เวียนเทียน

สำนวนนี้แสดงให้เห็นถึงการทูจจริตในการเลือกตั้ง “เวียนเทียน” หมายถึง การที่ผู้รับจ้างลงคะแนนเสียงเข้ามาลงคะแนนเสียงอีกครั้งหลังจากที่ได้ลงคะแนนเสียงไปแล้ว

ตัวอย่าง

จับผิดเขียนเทียบใช้สิทธิ์ (บ้านเมือง ๓ ก.ค. ๓๘ น.๑๐)

๒.๒.๔ ส่วนวันที่แสดงสภาพเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง ส่วนวันที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ความรุนแรงต่างๆ ทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยปัจจัยต่างๆ ทางการเมือง เช่น การยึดอำนาจ ปฏิวัติรัฐประหาร การปะทะกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในขณะชุมนุมเรียกร้องสิทธิต่างๆ เช่น

เคอร์ฟิว

หมายถึง การห้ามออกนอกบ้านในเวลากลางคืน ใน
ขณะที่ประกาศใช้กฏอัยการศึก

ตัวอย่าง

ผู้ส่งเคอร์ฟิวห้ามคนออกนอกบ้าน กลัวเหตุบานปลาย
(สยามรัฐ ๒๒ พ.ค. ๓๕ น.๑)

พฤษภาทมิฬ

ส่วนวันที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ใช้กำลังทหารที่ติดอาวุธเข้าปราบปรามประชาชนอย่างรุนแรงในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ การกระทำครั้งนี้ทำให้ผู้บาดเจ็บ ล้มตายเป็นจำนวนมาก คนเหล่านี้ร่วมเดินขบวนเรียกร้องให้พลเอกสุจินดา คราประยูร ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรีและขออำนาจธิปไตยคืนจากคณะรพช.

ตัวอย่าง

๕ พรรคการเมืองที่ยึดมือพร้อมใจกันสนับสนุนให้พล.อ.สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีอันเป็นชนวนที่นำไปสู่เหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ยังเชิดหน้าชูตาในการหาเสียงและพบปะประชาชนด้วยกลยุทธ์อันใด (สยามรัฐ ๕ ก.ค. ๓๕ น. ๑)

มีอบชนมีอบ

ส่วน “มีอบชนมีอบ” เป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาพเหตุการณ์ชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มคนจำนวนมาก ทั้งนี้เป็นการชุมนุมเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใด

อย่างหนึ่ง แต่ในบางครั้งอาจมีเหตุการณ์วุ่นวายเกิดขึ้นในการชุมนุม เช่น การจัดกลุ่มคนที่เรียกว่า “มีอบ” ที่มีความคิดเห็นต่างกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาเผชิญหน้ากัน ในบางครั้งอาจมีการปะทะกันด้วยกำลัง หรืออาจลุกลามจนเป็นเหตุการณ์ร้ายแรง

ตัวอย่าง

ปชป.เดิมเชื้อเสนอสอบสมัชชาเกษตรกร ชวนหน้าชื่อไม่มีนโยบาย มีอบชนมีอบ

(สยามรัฐ ๑๕ เม.ย. ๓๘ น.๑)

วงจรรอบาทวี

หมายถึง สภาพเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีการยึดอำนาจปฏิวัติรัฐประหารโดยผู้มีอำนาจทางการเมืองและขึ้นปกครองประเทศโดยอ้างว่ากระทำการยึดอำนาจเพื่อเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในสังคมให้ดีขึ้น แต่แท้ที่จริงทำเพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้องเปรียบเสมือนวงจรแล้วก็จะมีการปฏิวัติรัฐประหารโดยผู้นำคนใหม่ ซึ่งอ้างว่าเพื่อขจัดพวกที่เข้ามาหาประโยชน์ แล้วพวกปฏิวัตินั้นก็บริหารประเทศต่อไปแล้วจะเกิดการคอร์รัปชันหาประโยชน์ใส่ตนต่อไป

ตัวอย่าง

ยกเครื่องพรรคพลังสังคมประชาธิปไตย พร้อมเปลี่ยนชื่อเป็น “พรรครวมพลังใหม่” โดยมี “ปราโมทย์ นาคทรพรพ” เป็นหัวหน้าพรรค สุนทรพจน์หัวหน้าพรรคสับการเมืองปฏิวัติและว่าทหารทำให้เกิดวงจรรำนำและวงจรรอบาทวี (สยามรัฐ ๑๕ ม.ค. ๓๕ น.๑)

อำนาจมืด

สำนวน “อำนาจมืด” หมายถึง อำนาจที่ลึกลับ อำนาจที่ใช้ในการทำร้ายผู้ที่ขัดขวางประโยชน์ของตน

ตัวอย่าง

หัวคะแนนพลังผักผากแล้วอำนาจมืดกระชากวิญญาณก่อนถึงศึกเลือกตั้ง (ดาวสยาม ๕ มิ.ย. ๓๖ น.๓)

จากการศึกษาความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนจากข่าวการเมืองในปีพ.ศ.๒๕๓๔ - ๒๕๓๘ เห็นว่าถ้อยคำนั้นสามารถบรรยายภาพทางการเมืองและสื่อความหมายให้เข้าใจเรื่องราวได้อย่างชัดเจน โดยมีลักษณะพิเศษคือ เลือกถ้อยคำมาเปรียบเทียบในลักษณะต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นลักษณะของบุคลากร และสภาพเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้แจ่มชัดกว่าภาษาปรกติและสามารถดึงลักษณะพิเศษของบุคคลมาใช้แทนบุคคลนั้นๆ เช่น ชมพู่ สวนพลู เตี้ยสุพรรณ และสามารถจับประเด็นของเรื่องหรือ เหตุการณ์ด้วยคำสั้นๆ เช่น พรรคฟองสบู่ ม่านสีม่วง คีนหมาหอน โสเภณีการเมือง เป็นต้น การที่ผู้อ่านข่าวเข้าใจสำนวนที่ใช้แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมไทยมีความรู้และมีความสามารถในเรื่องการเชื่อมโยงความหมายหนึ่งไปสู่อีกความหมายหนึ่ง ผู้เขียนข่าวมีการใช้สำนวนได้ชัดเจนทั้งคำที่มีความหมาย เป็นรูปธรรมและนามธรรม